

Datum 03 juli 2025
Betreft Kadernota 2026
Bijdrage Tamara de Boer

Introductie

Nalatenschap, rentmeesterschap. Besluiten die we nu nemen hebben grote impact op de toekomst van onze inwoners. Op onze financiële draagkracht. We zetten in op de balans tussen economische vitaliteit en leefbaarheid van ons dorp. En richten wij ons op het versterken van onze lokale gemeenschap.

Nu de Rijksoverheid de hand op de knip houdt en gemeenten onvoldoende compenseert voor de taken die zij moet uitvoeren, moeten we keuzes maken. Ons leidmotief is dat de keuzes die we maken toekomstbestendig en radicaal eerlijk zijn. Want wij weten dat we daarmee uiteindelijk het verste zullen komen en het meeste zullen bereiken in het voordeel van onze inwoners. Dat zijn wij aan onze inwoners verplicht.

Wij willen de raad oproepen om met deze blik te kijken naar de beslissingen die we zeer waarschijnlijk met pijn in ons hart moeten nemen. Wat hebben we nu echt nodig, welk uitgangspunt kies je. En wat pakt voor de lange termijn het beste uit voor onze inwoners.

Ons uitgangspunt daarbij is: houd basisvoorzieningen zo veel mogelijk overeind. En als je onvermijdelijke keuzes moet maken, zorg dan dat we die basisvoorzieningen in de benen houden die voor een zo groot mogelijke groep inwoners relevant zijn. En daarmee onze sociale verbondenheid in tact blijft.

Als het gaat om bezuinigingen, vinden wij dat:

- We zo min mogelijk moeten tornen aan de regelingen die op hele De Woldense samenleving van toepassing zijn
- De regelingen die betrekking hebben op de basisvoorzieningen zoveel als mogelijk gerespecteerd blijven

Als het gaat om inkomsten dan

- Kiezen we voor een eerlijke verdeling van lasten en de rekening niet bij een specifieke groep inwoners moeten neerleggen
- Moeten we vooral ook kijken naar nieuwe opties in het inkomstenpalet

Maar, hoeveel pijn doet het ons echt? Al die jaren heeft het CDA gewezen op de behoorlijk conservatieve begroting waarbij de realisatie jaar op jaar nogal lager uitviel ten opzichte van de begroting. Dat heeft heel veel lucht gecreëerd. En een mooie spaarpot. En in dit geval kon dat nog wel eens goed voor ons uitpakken en hoeven wij niet net als sommige andere gemeentes de OZB-te verhogen met soms wel 41 % als sluitpost om het huishoudboekje rond te krijgen. De rekening die aan inwoners wordt gepresenteerd omdat er niet goed met hun centjes is omgegaan. Gelukkig zitten wij niet in die situatie.

Maar, het feit blijft dat de inkomstenstroom vanuit de overheid opdroogt. En wij als gemeente wel de taken moeten blijven doen. Onbetaald dus. Dat betekent dat er weinig ruimte is om grote beloftes te

doen. We moeten realistisch blijven. Zodra de lucht uit de begroting is zullen we de komende jaren staan voor een grote uitdaging: hoe vinden wij geld voor nieuwe investeringen.

Kadernota

Algemeen

Wij willen starten met de complimenten aan het college en ambtelijk apparaat. De ombuigingen zoals eerder gepresenteerd zijn goed doordacht en heel helder gepresenteerd. Dat maakt dat we de kadernota op een inhoudelijk goede manier kunnen behandelen.

Een belangrijk uitgangspunt in deze kadernota is dat we blijven inzetten op sterke kernen met een goede sociale cohesie. En dat we blijven investeren in onze gemeenschap. Dat sluit naadloos aan bij onze gedachte en onze uitgangspunten.

Ons valt op dat er nog veel posten op PM staan. Ik noem er even een aantal: ontwikkeling zwembaden, visie dorpshuizen, de effecten van de hervormingsagenda Jeugd, toekomstvisie Stark en de implementatie daarvan. En daarnaast is er natuurlijk de aannamen rond de meicirculaire. De verwachte meevaller is voor 80% meegerekend in voorliggend stuk. Er zijn nog veel open einden die een serieuze impact kunnen hebben op onze plannen en mate van bezuinigingen, zoals: integraal subsidiebeleid en verlenging van afschrijvingen.

Tot slot waren wij positief verrast dat een opbrengst kan worden gerealiseerd door slimmer boekhouden. Maar liefst een bedrag van ruim 576k (576.503). Uiteraard rijst direct de vraag: waarom hebben we dat niet eerder gedaan?

Inhoud: de inkomstenkant

In de kadernota noemt men 3 manieren om belastingen te heffen: de OZB, de toeristenbelasting en de forensenbelasting. Het CDA heeft nog wel een uitvraag gedaan naar de mogelijkheid om het pallet te verbreden. Bijvoorbeeld belastingheffing richting nutsbedrijven via precario. Immers, we willen de rekening niet bij een specifieke groep inwoners leggen.

Dat brengt ons tot het volgende punt. Het CDA is heel erg benieuwd welke ratio er achter de 8% verhoging zit op OZB. Aangezien in de presentatie over ombuigingen werd gesproken over 5%.

In die zin wordt voorgesteld om voor de OZB een fors been bij te trekken omdat wij al die jaren geen verhoging hebben doorgevoerd. Wij zijn wel benieuwd hoe we dit de komende jaren voor ons zien.

Onder het mom van 'eerlijke verdeling van lasten' hebben we ook heel kritisch gekeken naar de verhoging van de toeristenbelasting. Want is dat wel genoeg? Immers, wij zijn als gemeente een toeristische trekpleister dat ook zijn weerslag heeft op onze infra, onze natuur, noem het maar op. Het voorstel is om het tarief op te trekken naar 1,75 euro p.p.p.n (die ligt nu op 1,30 euro). Dat terwijl het gemiddelde tarief voor vergelijkbare plattelandsgemeenten 2,05 per nacht was. Daarover heeft het CDA een aantal opmerkingen:

1. Waarom vergelijken wij ons met plattelandsgemeenten? Wij hebben net zoveel moois te bieden als een kustgemeente. Maar dan anders.
2. In Nederland ligt het gemiddelde op 2,54 euro p.p.p.n.; de Drentse gemeenten zijn relatief goedkoop.

Wat ons betreft is het sowieso tijd om als Drentse gemeente uit deze 'underdog' positie te stappen. Wij hebben zo ontzettend veel moois te bieden. Bovendien, ik heb nog nooit bij de selectie van vakantiehuisjes de filteroptie 'toeristenbelasting' gezien. Mensen selecteren daar niet op. Die betalen dat gewoon. Even ter illustratie: Een 4persoons vakantiehuisje in onze gemeente kost gemiddeld 120 euro per nacht. Als we het Nederlands gemiddelde van 2,54 euro zouden hanteren aan toeristenbelasting komt daar vier euro bij ten opzichte van de huidige situatie (2,54/-1,30) *4 personen; 10 euro i.p.v. 6,80 per nacht)

En wij, gastvrij als wij zijn, stellen voor om met de verhoging zo'n 20% onder andere plattelands-gemeenten te blijven en dik 45% onder het landelijk gemiddelde. En die tarieven zijn zelfs nog exclusief de verhogingen voor de komende periode. Want reken erop dat die omhooggaan in het licht van de ravijnjaren. Grote kans dat we nog veel verder achterblijven met de voorgestelde verhoging. Het in lijn brengen met de plattelandsgemeenten brengt maar liefst 220k extra op en het in lijn brengen met het landelijke maar liefst 363k. Dat is 231k meer (ruim 55% van de OZB-verhoging, die is 416k o.b.v. 8%).

Kortom: volgens het CDA is er nog heel veel ruimte om de inkomsten te verhogen. Die we bijvoorbeeld kunnen inzetten voor toekomstige uitgaven. Waar onze toeristen ook baat bij hebben: zwembaden, musea, infrastructuur en groenvoorziening. Of het deels minder verhogen van de OZB bijvoorbeeld. Wij zijn benieuwd hoe het college en de raad hiernaar kijken.

De uitgavenkant

In de ombuigingsvoorstellen wordt een oproep gedaan om de komende raadsperiode sterk in te zetten op meer onderbouwde beheerplannen en steviger beleidskaders, van waaruit in de toekomst eenvoudiger bijgestuurd kan worden (nu missen de knoppen om gericht te kunnen sturen op omvangrijke beleidsonderdelen). Wat ons betreft mag dit wat concreter omschreven worden.

Zoals ook in onze inleiding genoemd, zien wij dat veel posten op PM staan. Eentje die in het oog springt is de beoogde investering voor de nieuwe zuidelijke ontsluiting bedrijventerrein Hoge Akkers van 1,3 miljoen inclusief grondaankoop. Hoe realistisch is deze inschatting? Alles wordt immers duurder. En op welke termijn is de realisatie beoogd? *Inmiddels is in de vorige RV toegezegd dat plan in september volgt*

Specifiek ten aanzien van de programma's heeft het CDA de volgende opmerkingen of vragen:

Programma samen vooruit: Transitiefonds Toekomstgerichte landbouw: voor het laatste jaar is nog 300k beschikbaar. In twee jaar is 247k beschikbaar gesteld. Welke verklaring van het college hiervoor geven? Zijn de regels te strikt? Weten de ondernemers de weg naar de geldpot te vinden? En hoe nu verder?

Programma solide vooruit: geen kleinigheid om 325k mee te nemen voor de verwerking van GFT-afval

Programma sociaal: wij hebben een technische vraag gesteld over het leerlingenvervoer waarvoor een extra bedrag van 140k nodig is. Per leerling is dat 864 euro extra voor vervoerskosten per jaar (162 leerlingen) omdat complexiteit toeneemt en door afwijkende tijden steeds minder met grootschalig vervoer kan worden gewerkt. Wij zijn wel benieuwd hoe zo'n regeling er dan uit ziet. Geldt ook een eigen bijdrage bijvoorbeeld voor deze vervoerskosten. En zo nee, waarom wordt dit bedrag dan niet (gedeeltelijk) alsnog gevraagd als eigen bijdrage?

Ten aanzien van het sociaal domein hebben wij een fundamentele vraag: hebben wij de kennis in huis om te bepalen wat nodig is. Iets ergens weghalen betekent niet per definitie dat het verbetert.

Jeugdzorg bijvoorbeeld is ongelooflijk complex en vanuit onze gemeente niet te overzien. Dat maakt het ontzettend lastig om te beoordelen hoe je dat moet organiseren, welke taken je weghaalt. Iets weghalen en zelf doen betekent ook dat daarvoor kennis en capaciteit moet zijn. Bij de lokale inkoop van jeugdhulp geven wij mee heel scherp te blijven op de inkooptarieven.

Afsluitend

Wij moeten nadenken over wat wij achterlaten, onze erfenis. Dat doen wij met onze beslissingen. Voor het toekomstig college en collega raadsleden die het stokje van ons gaan overnemen in 2026. Wij hebben nu de mogelijkheid om de juiste keuzes te maken. En nog eens kritisch te kijken naar onze inkomsten- en uitgavenkant. Wat gaan we niet meer doen. En welke ruimte creëren we daarmee voor de toekomstige investeringen die nu nog op PM staan. Maar broodnodig zijn.

Raad, denk toekomstbestendig.

Dank u voorzitter.